

2020.gada I pusgada darbības rezultātīvie rādītāji par valsts kompensāciju izmaksāšanu

Juridiskās palīdzības administrācija (turpmāk – JPA) atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” un likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajam izmaksā valsts kompensāciju cietušajiem.

Tiesības saņemt valsts kompensāciju ir personai, kura Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīta par cietušo, par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu. Valsts kompensācija tiek izmaksāta, ja **tīša noziedzīga nodarījuma** rezultātā iestājusies personas nāve, cietušajam nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi, aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris, cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

Lai personai rastos tiesības saņemt valsts kompensāciju, jāpastāv šādu priekšnoteikumu kopumam:

- 1) fiziskā persona Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā atzīta par cietušo;
- 2) kaitējums nodarīts tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- 3) konstatētas likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” minētās sekas.

Valsts kompensācijas pieprasījumu JPA iesniedz trīs gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt (no 2019.gada 1.janvāra).

JPA veica šādas sabiedrības informētības veicināšanas aktivitātes:

- 1) **bezmaksas informatīvais atbalsta tālrunis 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”.**

Minētā tālruņa, kas ieviests no 2016.gada 1.janvāra un darbojas katru dienu no plkst. 7.00 līdz 22.00, darbību nodrošina biedrība “Skalbes”. Biedrība “Skalbes”, izpildot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina: emocionālā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem; informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām, iespējamiem pakalpojumiem un pastāvošajiem cietušo atbalsta dienestiem, kā arī veic informācijas par cietušo tiesībām izvietošanu sociālajos tīklos un tīmekļvietnēs, tostarp www.cietusajiem.lv;

2) **cietušo pamattiesību un procesa virzītāju pienākumu** - sniegt informāciju cietušajiem par kompensācijas, tai skaitā valsts kompensācijas, pieteikšanas un saņemšanas nosacījumiem, **nostiprināšana Kriminālprocesa likumā;**

3) **JPA bezmaksas informatīvais tālrunis 80001801,**

uz kuru zvanot ir iespējams saņemt informāciju par valsts kompensācijas pieprasīšanas kārtību un saņemšanas nosacījumiem.

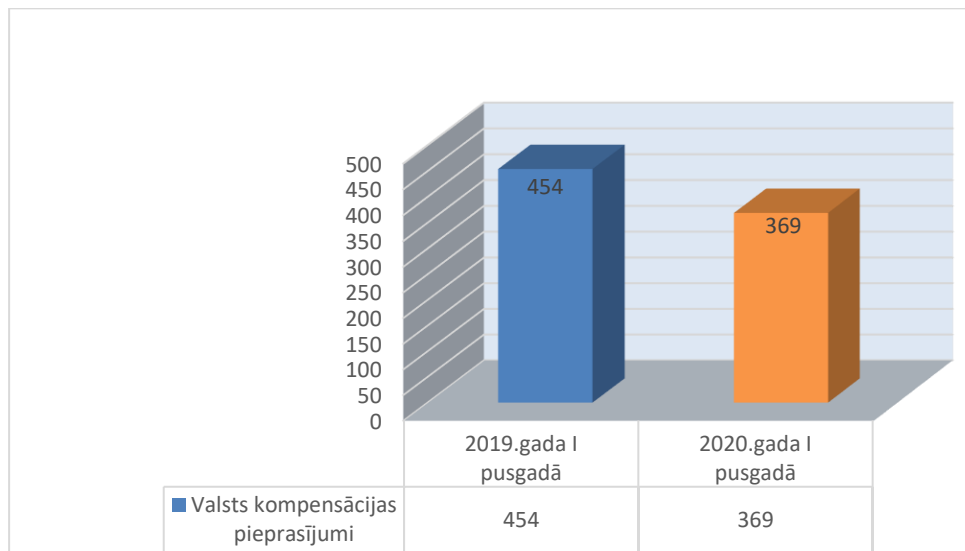
1. Reģistrēti noziedzīgie nodarījumi un cietušo personu skaits valstī

	2019.gada I pusgadā*	2020.gada I pusgadā*	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	20134	20427	293	1
Cietušo personu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	4756	4722	-34	-0,71
Cietušo personu skaits, sakarā ar iestājušos personas nāvi (KL 116.-122., 125.panta trešā daļa)	50	32	-18	-36
Cietušo personu skaits, sakarā ar aizskartu tikumību vai dzimumneaizskaramību (KL 159.-162. ¹ , 164.pants)	98	82	-16	-16
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem smagiem miesas bojājumiem (KL 125.panta pirmā un otrā daļa)	41	31	-10	-24
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem (KL 126.pants)	113	131	18	16
Cietušo personu skaits sakarā ar cilvēku tirdzniecību (KL 154 ¹ .pants)	2	0	-2	-100
Cietušo personu skaits, ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc KPL 176.pants „Laupīšana”	131	127	-4	-3
Cietušo personu skaits, ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc KPL 231.panta „Huligānisms” otrās daļas	16	24	8	50

* dati par reģistrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un cietušo personu skaitu no Informācijas centra „Sodu reģistra datu noliktavas sistēma” (06.07.2020.).

2. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi

2019.gada I pusgadā	2020.gada I pusgadā	samazinājums (skaits)	samazinājums (%)
454	369	-85	19

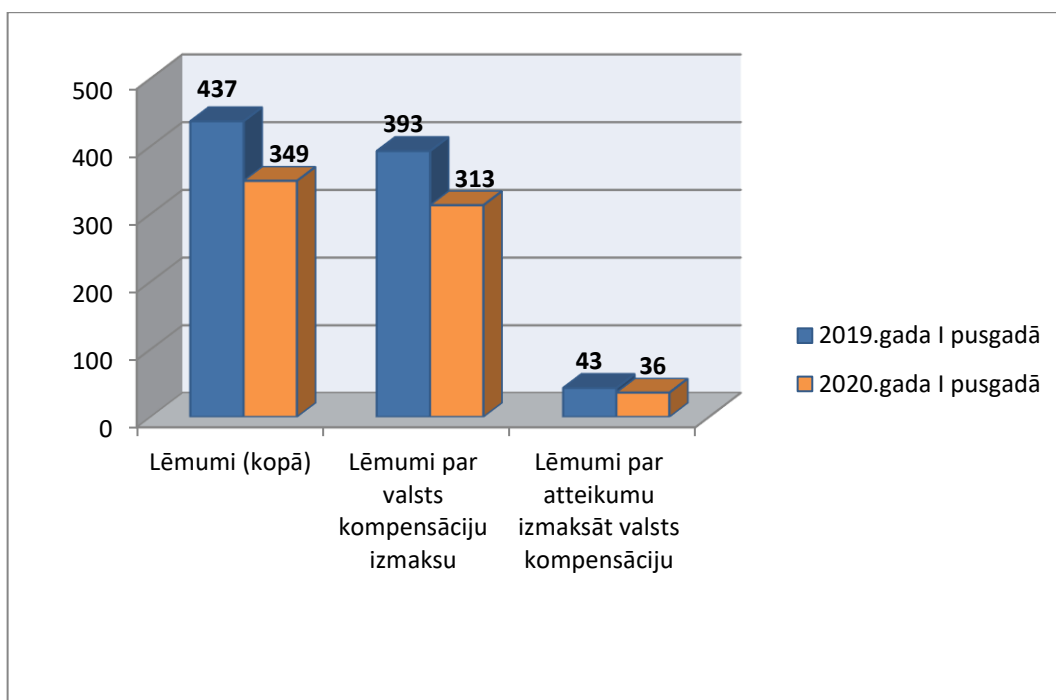

JPA 2020.gada I pusgadā saņemti 369 valsts kompensācijas pieprasījumi – par 19% mazāk kā 2019.gada I pusgadā.

Ievērojot valsts kompensācijas pieprasīšanas termiņu (trīs gadi), paredzams, ka personas, kuras atzītas par cietušajiem 2020.gadā, JPA ar valsts kompensācijas pieprasījumu turpinās vērsties arī 2021., 2022. un 2023.gadā.

3. Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju

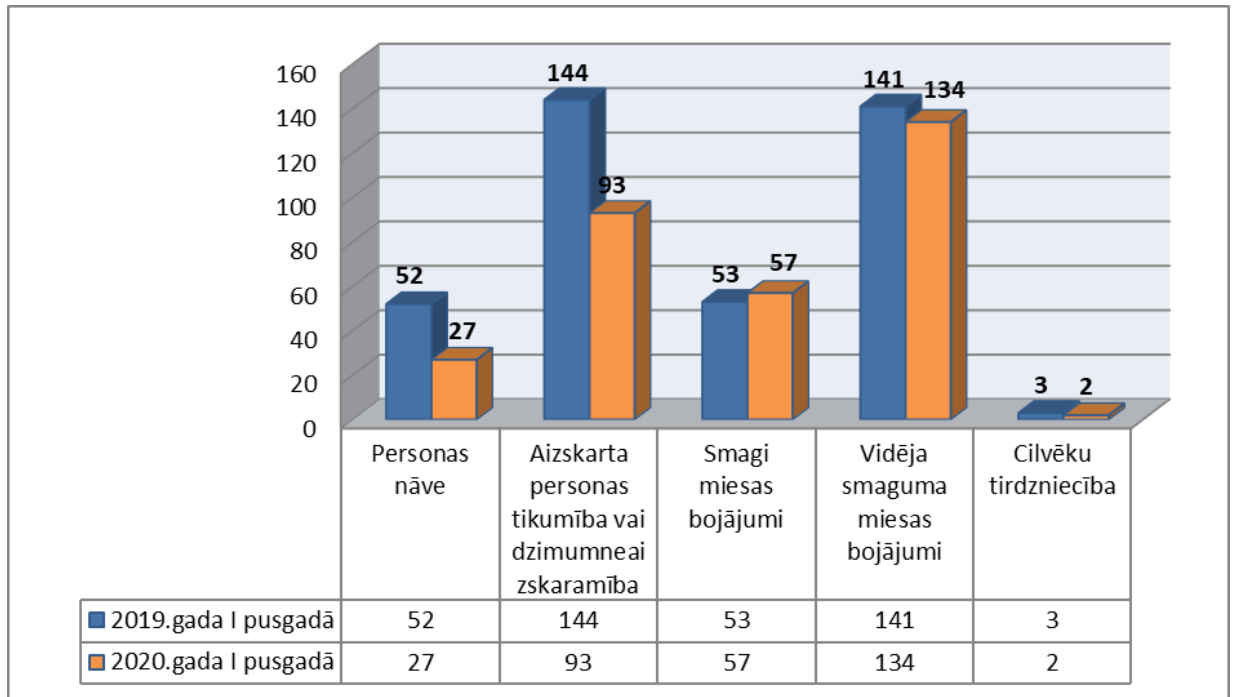
	2019.gada I pusgadā	2020.gada I pusgadā	samazinājums (skaits)	samazinājums (%)
Lēmumi (kopā)	437	349	-88	-20
Lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu	393	313	-80	-20
Lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	43	36	-7	-16

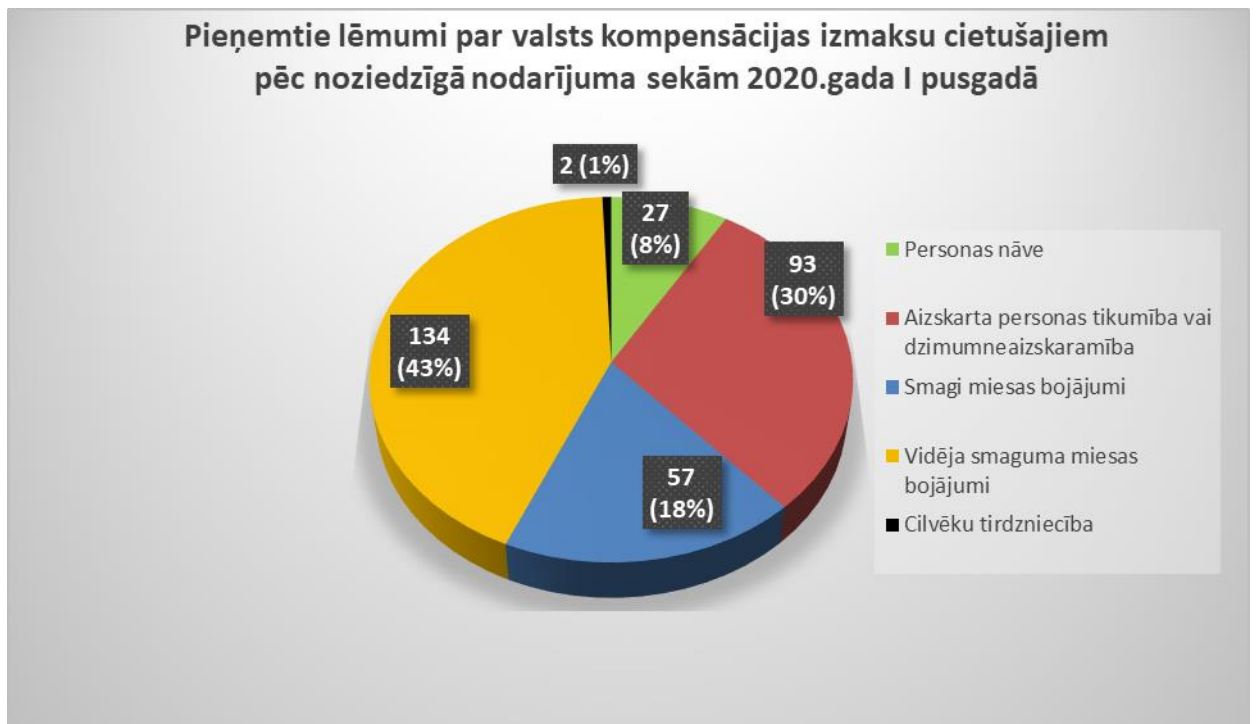
2020.gada I pusgadā pieņemti 313 lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un 36 lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju. Kopējais pieņemto lēmumu skaits 2020.gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2019.gada I pusgadu ir samazinājies par 20%, kas izskaidrojams ar valstī no marta līdz jūnijam izsludināto ārkārtējo situāciju saistībā ar slimības COVID-19 izplatības ierobežošanu, kuras laikā JPA pakalpojumi tika sniegti attālināti.

4. Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu

	2019.gada I pusgadā	2020.gada I pusgadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu (kopā)	393	313	-80	-20
Personas nāve	52	27	-25	-48
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	144	93	-51	-35
Smagi miesas bojājumi	53	57	4	8
Vidēja smaguma miesas bojājumi	141	134	-7	-5
Cilvēku tirdzniecība	3	2	-1	-33

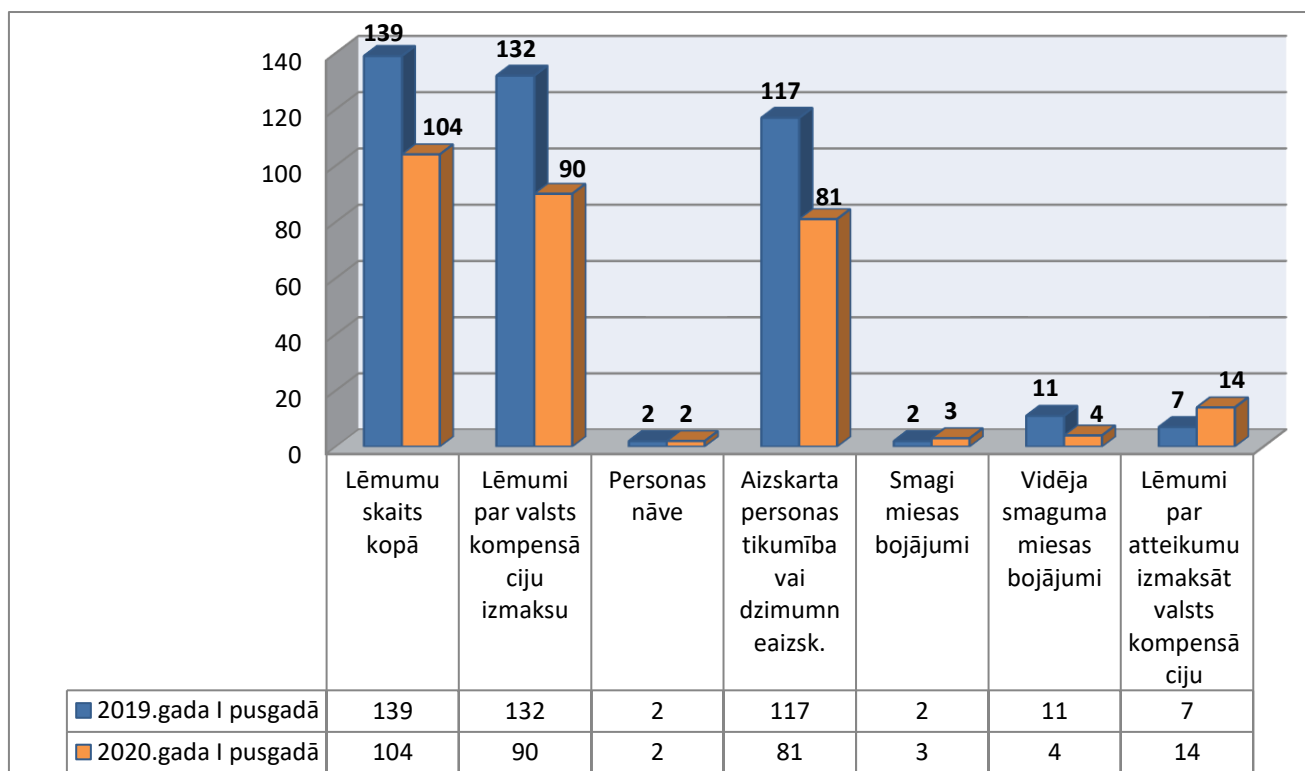
2020.gada I pusgadā vērojams lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaita samazinājums visās pozīcijās, izņemot lēmumus, kas pieņemti sakarā ar cietušajam nodarītajiem smagiem miesas bojājumiem – pieaudzis par 8%.

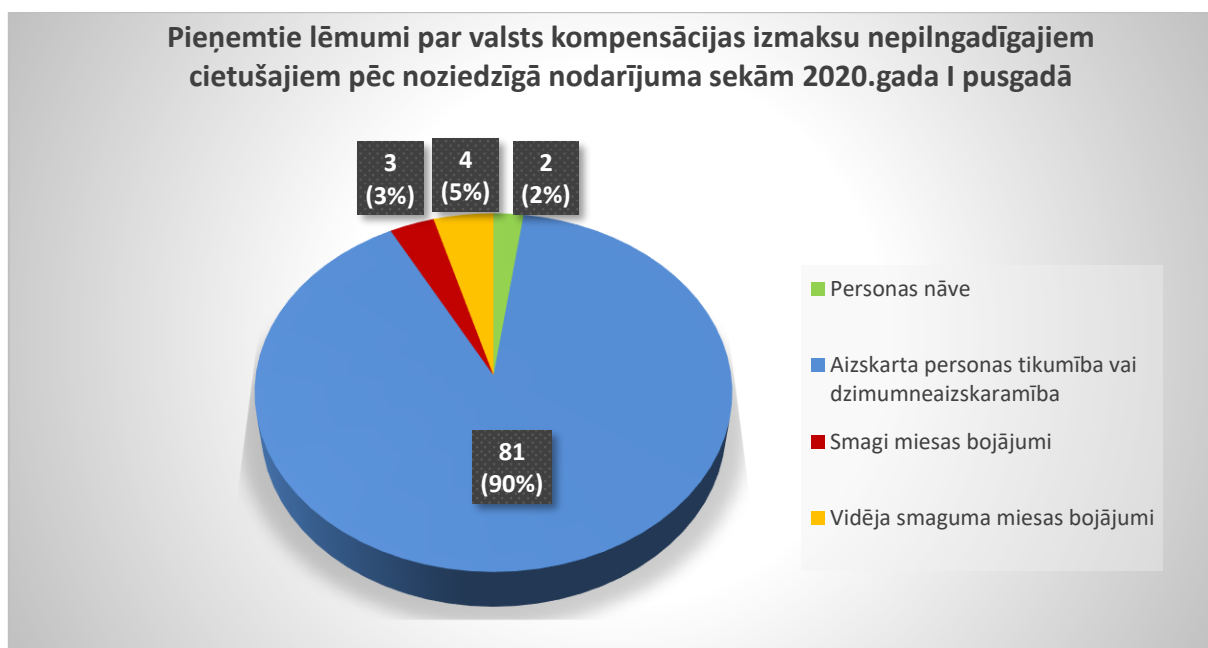
2020.gada I pusgadā visvairāk valsts kompensācijas izmaksātas sakarā ar cietušajiem nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem – 43%, aizskartu personas ticamību vai dzimumneai zskaramību – 30%.

5. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju nepilngadīgajiem cietušajiem

	2019.gada I pusgadā (skaits)	2020.gada I pusgadā (skaits)	pieaugums/samazinājums (skaits)	pieaugums/samazinājums (%)
Valsts kompensācijas pieprasījumi	146	95	-51	-35
Lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	139	104	-35	-25
Lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu, kopā	132	90	-42	-32
t.sk. personas nāve	2	2	0	0
t.sk. aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	117	81	-36	-31
t.sk. smagi miesas bojājumi	2	3	1	50
t.sk. vidēja smaguma miesas bojājumi	11	4	-7	-64
Lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	7	14	7	100

Salīdzinājumā ar 2019.gada I pusgadu, 2020.gada I pusgadā par 32% ir samazinājies nepilngadīgajiem cietušajiem pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaits.

2020.gada I pusgadā tāpat kā 2019.gada I pusgadā visvairāk valsts kompensācijas nepilngadīgo cietušo pārstāvjiem (nepilngadīgiem) izmaksātas sakarā ar aizskartu nepilngadīgā cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību.

6. Valsts kompensācijās izmaksātie budžeta līdzekļi

Cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās **piecas** minimālās mēneša darba algas (2020.gadā – 2150 *euro*). Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo.

Valsts kompensāciju izmaksā:

- 1) 100 procentu apmērā, ja iestājusies personas nāve;
- 2) 90 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi vai noziedzīgais nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;
- 3) 70 procentu apmērā, ja nepilngadīgam cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai nepilngadīgais cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu;
- 4) 50 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu, izņemot 2. un 3.punktā minētos gadījumus.

	2019.gada I pusgadā (EUR)	2020.gada I pusgadā (EUR)	pieaugums/ samazinājums (EUR)	pieaugums/ samazinājums (%)
Izmaksātie budžeta līdzekļi (kopā)	519027,43	552774,01	33746,58	7
Personas nāve	68262,51	52675,00	-15587,51	-23
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	218796,57	237028,11	18231,54	8
Smagi miesas bojājumi	90125,00	108360,00	18235,00	20
Vidēja smaguma miesas bojājumi	136468,35	150840,90	14372,55	11
Cilvēku tirdzniecība	5375,00	3870,00	-1505,00	-28

2020.gada I pusgadā valsts kompensācijās izmaksāti – **552774,01 euro**, valsts budžetā piedzīti **135144,46 euro**.

Izmaksāto valsts budžeta līdzekļu pieaugums par 7% ir izskaidrojams ar to, ka no 2019.gada 1.janvāra palielināts izmaksājamās valsts kompensācijas apmērs par 20% visām noziedzīgā nodarījuma rezultātā nodarītajām sekām, izņemot par iestājušos personas nāvi un vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšanu (pilngadīgām personām), aizskartu cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību (pilngadīgām personām) un ja cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu (pilngadīga persona).

Izmaksātās valsts kompensācijas cietušajiem piedziņa no noziedzīga nodarījuma izdarītājiem tiek īstenota kriminālprocesa ietvaros vai JPA pieņemot lēmumu (ja valsts kompensācija izmaksāta pēc kriminālprocesa pabeigšanas).

Informācija apkopota 09.07.2020.